

1V

Opiniepanel Rapport

2 december 2021

Auteurs Jeroen Kester

Onderzoek: Effect gratis kinderopvang

Meeste ouders enthousiast over gratis kinderopvang, maar ze gaan er nauwelijks meer door werken

Meer vrouwen aan het werk, goed voor het kind en geen toeslagen rompslomp meer. Ouders zijn massaal voorstander van het plan van de formerende partijen om kinderopvang gratis te maken. Maar het effect, zo blijkt uit onderzoek van EenVandaag, is beperkt.

Een aantal weken geleden lekte het voornemen van VVD, D66, CDA en ChristenUnie uit om opvang voor de meeste ouders gratis te maken. Criteria, kosten en uitwerking zijn nog onduidelijk, maar bijna driekwart van de ouders met jonge kinderen (72 procent) juicht het idee toe.

‘Welkom in 2021, politiek!’

“Gratis klinkt vaak te mooi om waar te zijn, maar het is in ieder geval simpeler te organiseren voor overheid en ouders dan dat toeslagensysteem”, licht een deelnemende ouder toe. Ook zou het goed zijn voor de ontwikkeling van het kind als het meer tijd doorbrengt met leeftijdsgenoten op de opvang.

Maar vooral vinden veel ouders het tijd worden dat er anders wordt gekeken naar de rolverdeling in Nederlandse huishoudens: “Welkom in 2021, politiek!”, schrijft een ouder cynisch. En een ander: “In mijn omgeving merk ik nog steeds dat er naar vrouwen wordt gekeken om de opvang van kinderen op zich te nemen, dus wordt er een hele tijd in de carrière gepauzeerd.” Zij denken dat gratis opvang in deeltijd werkende ouders aanzet om meer te gaan werken.

Beperkt effect

Maar is dat wel zo? 42 procent van diezelfde ouders met jonge kinderen - tussen 0 en maximaal 13 jaar - zou dat doen, de helft (51 procent) niet, blijkt uit het onderzoek van EenVandaag. Ook zet het lang niet alle niet- of deeltijdwerkende ouders aan tot meer werken, zeker als de opvang ‘slechts’ twee dagen gratis wordt. 21 procent van hen zou meer uren gaan maken.

Bij drie dagen gratis opvang groeit die intentie iets. 38 procent van de ouders die niet of deeltijd werken zou dan meer tijd in hun carrière steken. Toch is de grootste groep nog altijd niet gevoelig voor gratis opvang: 53 procent zegt niet meer te gaan werken.

‘Kind niet gekregen om naar opvang te sturen’

Waarom gaan ouders niet meer werken? In de eerste plaats denken veel ouders dat het beter is voor het kind dat ze niet alle dagen naar de opvang gaan: “Mijn kinderen zijn vaak best moe als ze thuiskomen van de opvang. Het is dan fijn voor ze dat er ook dagen tussen zitten met minder drukte en prikkels om zich heen.” Ook voelen ouders zich verplicht om thuis te blijven met hun kind(eren): “Ik wil er zoveel mogelijk zelf zijn voor mijn kinderen, ik heb ze niet gekregen om naar de opvang te brengen”, zegt een ondervraagde.

Sommigen zeggen daarnaast dat ze het financieel goed hebben en (meer) werken niet nodig is. “Ik werk niet omdat het financieel niet hoeft en ik graag thuis ben met het gezin. Economie is ook niet alles.” Ouders met een kleinere beurs zouden wel meer gaan werken: “De kosten voor kinderopvang zijn voor mij als bijstandsmoeder hoog en dit zou een mogelijkheid zijn om terug te keren naar de maatschappij.” Ook willen sommige ondervraagde ouders niet meer werken om tijd voor zichzelf of het huishouden over te houden.

Man wil meer werken, vrouw niet

Opvallend is dat niet- of deeltijdwerkende vrouwen minder geneigd zijn meer te gaan werken bij gratis opvang dan mannen. Ongeveer tweederde van de jonge vaders die nu niet fulltime werken, geeft aan dan wel meer uren te gaan werken, tegenover één op de drie vrouwen.

Ook interessant is het verschil tussen ouders met kinderen tussen 0 en 4 jaar en ouders met kinderen in de basisschoolleeftijd. Van eerstgenoemde groep zou de helft meer gaan werken als het dagverblijf van hun kind gratis wordt. Onder ouders met minstens een kind op de basisschool is dat een stuk lager: 23 procent.

Kleine meerderheid voor gratis kinderopvang

In een uitgelekt formatiedocument voor een nieuw kabinet staat dat de formerende partijen overwegen om kinderopvang, voor kinderen tot aan het einde van de basisschool (0 tot en met max. 13 jaar), voor de meeste mensen gratis wil maken. Het is nog onduidelijk welke criteria daar verder aan worden verbonden en hoeveel dagen per week worden vergoed. Ook de kosten van het plan zijn nog niet duidelijk, maar verwacht wordt dat het plan de overheid enkele miljarden gaat kosten.

Sommige partijen zijn tegen omdat ze vrezen voor de hoge kosten voor de staat en betwijfelen of vrouwen er meer door gaan werken. Voorstanders denken wel dat vrouwen die nu deeltijd of niet werken meer gaan werken en de overheid dat weer terugverdient via de inkomstenbelasting. Ook vinden zij het een goed alternatief voor het huidige toeslagensysteem.

Zou je het een goede of slechte zaak vinden als opvang voor alle kinderen tot aan het einde van de basisschool (0 tot en met max. 13 jaar) gratis wordt?

Met opvang bedoelen we het kinderdagverblijf of buitenschoolse opvang, peuterspeelzaal uitgezonderd.

Goede zaak 56%

Slechte zaak 30%

Weet niet / geen mening 14%

Zijn de volgende situaties op jou van toepassing of niet? Je kunt meerdere antwoorden selecteren.

Ik heb minstens één kind tussen 0 en 4 jaar (nog niet op de basisschool) 9%

Ik heb minstens één kind op de basisschool 8%

Ik werk deeltijd 15%

Ik ben jonger dan 50 jaar en werk niet 7%

Ik werk voltijd en mijn partner werkt niet of deeltijd 7%

Geen van deze situaties is op mij van toepassing 62%

Geen antwoord 3%

En zijn de volgende situaties op jou van toepassing? Je kunt meerdere antwoorden selecteren.

Ik heb minstens één kind dat minstens een dag in de week naar het kinderdagverblijf gaat 6%

Ik heb minstens één kind dat minstens een dag in de week naar de buitenschoolse opvang (BSO) gaat 3%

Ik heb minstens één kind dat minstens een dag in de week naar de peuterspeelzaal gaat 1%

Geen van deze situaties is op mij van toepassing 88%

Geen antwoord 2%

Aantal dagen naar opvang

Meeste kinderen gaan nu 2 of 3 dagen naar de opvang

Heeft minstens één kind dat naar de kinderopvang gaat (n=923)

Hoeveel dagen per week breng je je kind(eren) naar het kinderdagverblijf?

Als je meerdere kinderen hebt die een verschillend aantal dagen naar het kinderdagverblijf gaan, beantwoord dan de vraag voor het kind dat de meeste dagen gaat.

Een dagdeel 1%

1 dag 20%

2 dagen 46%

3 dagen 23%

4 dagen 8%

5 dagen 0%

Geen antwoord 1%

Heeft minstens één kind dat naar de buitenschoolse opvang gaat (n=711)

Hoeveel dagen per week breng je je kind(eren) naar de buitenschoolse opvang?

Als je meerdere kinderen hebt die een verschillend aantal dagen naar de BSO gaan, beantwoord dan de vraag voor het kind dat de meeste dagen gaat.

Een dagdeel 12%

1 dag 14%

2 dagen 37%

3 dagen 24%

4 dagen 9%

5 dagen 4%

Geen antwoord 1%

Beperkt effect gratis kinderopvang

Minderheid niet of deeltijd werkende ouders zou meer gaan werken bij gratis opvang kind

Heeft minstens één kind tussen 0 en 4 of in de basisschool leeftijd (max. 13 jaar) (n=2.340)

De volgende vragen zijn bedoeld voor mannen en vrouwen die minstens een kind van onder de 14 jaar hebben.

Zou je je kind (vaker) naar de kinderopvang laten gaan als het gratis wordt?

Zeker wel 18%

Waarschijnlijk wel 25%

Waarschijnlijk niet 29%

Zeker niet 22%

Weet niet / geen mening 6%

Heeft minstens één kind tussen 0 en 4 of in de basisschool leeftijd (max. 13 jaar) en werkt zelf niet of deeltijd (n=778)

De volgende vraag is bedoeld voor ouders van kinderen van 0 tot en met max. 13 jaar die niet of deeltijd werken.

Zou je meer of minder uren gaan werken als kinderopvang voor jou gratis wordt, of heeft dat geen effect op hoeveel uur je gaat werken? Indien wel, maakt het aantal dagen dat het gratis wordt wel of niet uit?

Met opvang bedoelen we het kinderdagverblijf of buitenschoolse opvang, peuterspeelzaal uitgezonderd.

	Zou ik meer gaan werken	Heeft geen effect	Zou ik minder gaan werken	Weet niet / niet van toepassing
Bij kinderopvang 2 dagen gratis	21%	68%	1%	9%
Bij kinderopvang 3 dagen gratis	38%	53%	1%	8%
Bij kinderopvang 4 dagen gratis	29%	55%	2%	14%

Effect gratis opvang op partner

Meeste fulltime werkende ouders: partner gaat niet meer werken bij gratis opvang kind

Heeft minstens één kind tussen 0 en 4 of in de basisschool leeftijd (max. 13 jaar), werkt zelf fulltime en partner niet of deeltijd (n=427)

De volgende vraag is bedoeld voor ouders van kinderen van 0 tot en met max. 13 jaar die zelf voltijd werken en hun partner niet.

Zou je partner meer of minder uren gaan werken als kinderopvang voor alle ouders gratis wordt, of heeft dat geen effect op hoeveel uur je partner gaat werken? Indien wel, maakt het aantal dagen dat het gratis wordt wel of niet uit?

Met opvang bedoelen we het kinderdagverblijf of buitenschoolse opvang, peuterspeelzaal uitgezonderd.

	Zou mijn partner meer gaan werken	Heeft geen effect	Zou mijn partner minder gaan werken	Weet niet / niet van toepassing
Bij kinderopvang 2 dagen gratis	19%	71%	1%	9%
Bij kinderopvang 3 dagen gratis	32%	58%	1%	9%
Bij kinderopvang 4 dagen gratis	24%	55%	1%	20%

EenVandaag Opiniepanel

Over dit onderzoek

Over dit onderzoek

Het onderzoek is gehouden van 29 november tot en met 1 december. Aan het onderzoek deden 34.137 leden van het EenVandaag Opiniepanel mee. Daarvan deden 778 ouders van kinderen tussen 0 en maximaal 13 jaar ondervraagd mee die niet of parttime werken. Het onderzoek is na weging representatief voor zes variabelen, namelijk: leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat, spreiding over het land en politieke voorkeur gemeten naar de Tweede Kamerverkiezingen van 2021. Het Opiniepanel bestaat uit 70.000 leden.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met onderzoeker Jeroen Kester, jeroen.kester@eenvandaag.nl

Over het EenVandaag Opiniepanel

Het EenVandaag Opiniepanel bestaat uit 70.000 mensen. Zij beantwoorden vragenlijsten op basis van een online onderzoek. Panelleden krijgen ongeveer één keer per week een uitnodiging om aan een peiling mee te doen.

